

ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ РОБЕРТА ЕЛЬВОРТІ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 4 від 18.12.20

Голова приймальної комісії

Дубровський С.С.

«18» 12 2020 р.

ПРОГРАМА

ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З ГЕОГРАФІЇ

ДЛЯ ВСТУПУ

НА БАЗІ ПОВНОЇ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ (11 КЛАСІВ)

Освітній рівень: бакалавр

Спеціальності: 051 Економіка

071 Облік і оподаткування

072 Фінанси, банківська справа та страхування

073 Менеджмент

075 Маркетинг

Кропивницький – 2020

І ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Мета вступного випробування з географії – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору на навчання за освітнім ступенем бакалавра в межах ліцензованого обсягу обраної спеціальності. Програму іспиту з географії складено на основі програми загальноосвітньої школи. Зважаючи на варіативність програм для загальноосвітніх навчальних закладів, до програми іспиту внесено основні поняття фізичної та економічної і соціальної географії України та світу, вивчення яких передбачено всіма чинними програмами і відображено в усіх підручниках, рекомендованих Міністерством освіти і науки України. Обсяг знань з географії відповідає вимогам тестів, рекомендованих МОН України.

2. Форма вступного випробування. З метою отримання об'єктивного документального підтвердження рівня знань студентів вступне випробування проходить у формі тестування. Завантажені до бази екзаменаційні тестові завдання і відповіді на них автоматично перетасовуються, що дає змогу уникнути випадків шахрайства з боку абітурієнтів.

3. Структура та порядок оцінювання екзаменаційного білету.

Білет фахового вступного випробування складається з **40 тестових питань різного рівня складності** (три рівня складності) Виконання тестового завдання передбачає вибір варіанта відповіді (закритий тест). Кожне тестове питання має декілька варіантів відповідей, з яких тільки один варіант є правильним.

1-й рівень складності - 25 тестових завдань по **4 балів** за правильну відповідь (максимум 100 балів);

2-й рівень складності – 10 тестових завдань по **6 балів** за правильну відповідь (максимум 60 балів);

3-й рівень складності – 5 тестові завдання по **8 балів** за правильну відповідь (максимум 40 балів).

За підсумками фахового вступного випробування вступник може набрати від **0 до 200 балів включно**. Мінімальна позитивна оцінка іспиту з географії складає 100 балів. Особи, які отримали на іспиті менш ніж 100 балів, позбавляються права на участь у конкурсі на зарахування за обраною спеціальністю.

II КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Для особи, яка претендує на зарахування за ступенем бакалавра (за 200 бальною шкалою):

Високий рівень (175-200 балів) вступник отримує, якщо у повній мірі володіє знаннями та практичними навичками з предмету, не допускає помилок або вони є незначними.

Достатній рівень (150-174 балів) вступник отримує, якщо у достатній мірі володіє знаннями та практичними навичками з предмету, проте допускає незначні помилки при відповідях.

Задовільний рівень (124-149 балів) вступник отримує, якщо в цілому розбирається у матеріалі, але має прогалини у знаннях, допускає помилки.

Низький рівень (100-123 балів) вступник отримує, якщо в цілому розбирається у матеріалі, проте але має суттєві прогалини у знаннях, допускає значні помилки.

До участі у конкурсі не допускається абітурієнт, що набрав менше 100 балів (0-99 балів), який не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки.

III ЗМІСТ ЕКЗЕМЕНАЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

Розділ Фізична географія

1. План місцевості. Поняття про план місцевості. Горизонт. Сторони горизонту. Способи орієнтування на місцевості. Уміння користуватися компасом. Азимут. Масштаб та його види. Абсолютна і відносна висоти точок місцевості. Використання планів у практичній діяльності людей.

2. Географічна карта. Поняття про географічну карту. Основні відмінності географічної карти від плану місцевості. Типи карт. Вимірювання відстаней по карті за допомогою масштабу. Уміння по карті виміряти довжину річки, визначити висоту гір, глибину океанів і морів. Особливості картографічного зображення. Неминучість спотворення на картах внаслідок кривизни Землі: елементарні поняття про характер цих спотворень (відстаней, напрямків і площ). Градусна сітка на карті та її елементи. Географічна широта і довгота. Окомірна зйомка місцевості.

3. Форма і рух Землі. Сонячна система та її будова. Характеристика планет земної групи. Розвиток уявлень про форму Землі. Фізико-географічне значення форми землі. Розміри земної кулі. Добове обертання Землі. Місцевий, поясний і декретний час, лінія зміни дат. Річний рух Землі та його наслідки. Тропіки і полярні кола.

4. Літосфера і рельєф. Внутрішня будова Землі. Поняття «літосфера». Типи земної кори. Процеси зовнішньої геодинаміки. Вивітрювання. Робота вітру. Робота текучих вод. Робота льодовиків. Внутрішні сили, що зумовлюють зміни земної кори. Вулкани та райони їх поширення. Землетруси та райони їх поширення. Поняття "рельєф". Типи рельєфу земної поверхні: рівнини, низовини, плоскогір'я, гори і нагір'я. Гори складчасті, брилові, складчасто-брилові. Поняття про річкову долину. Значення рельєфу в господарській діяльності людини. Мінерали і гірські породи, що складають земну кору. Надра та їх охорона.

5. Атмосфера. Поняття про атмосферу. Висота, межі і будова атмосфери. Загальна циркуляція атмосфери. Нагрівання атмосфери. Зміна температури повітря залежно від географічної широти, висоти над рівнем океану. Тиск атмосфери і його вимірювання. Вітри та їх походження. Бризи, мусони, пасати, циклони і антициклони. Водяна пара в атмосфері. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Вимірювання кількості опадів. Погода. Характеристика складових стану погоди. Спостереження за погодою. Значення вивчення погоди для народного господарства. Клімат. Залежність клімату від географічної широти, близькості моря, морських течій,

рельєфу і висоти місцевості. Значення клімату в господарській діяльності людини.

6. Гідросфера. Поняття про гідросферу. Світовий кругообіг води. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки і потоки. Особливості рельєфу дна Океану, характерні риси клімату океанів, основні морські течії, господарське освоєння океанів. Фізичні характеристики океанічних вод. Уміння визначати глибини на карті. Рух води в Світовому Океані. Морські течії. Господарське значення морів. Розчленованість берегової лінії. Підземні води. Джерела. Використання підземних вод і джерел. Річка та її частини. Живлення річок. Басейни і вододіли. Канали та водосховища. Використання річок у господарській діяльності людини. Озера, типи озерних улоговин та їх господарське використання. Болота та їх використання. Льодовики.

7. Біосфера. Поняття про біосферу. Походження і поширення життя на Землі. Рослинність суходолу та океану. Тваринний світ суходолу та океану. Вплив біосфери на інші оболонки. Вплив людини на біосферу. Географічна оболонка. Поняття про географічну оболонку. Загальні риси географічної оболонки. Поняття про природний комплекс. Взаємодія рельєфу і клімату та їх вплив на ґрунти, рослинність, тваринний світ. Зміна природних комплексів під впливом господарської діяльності людей. Фізико-географічний огляд частин світу та материків. Європа. Азія. Африка. Америка. Північна Америка. Південна Америка. Австралія. Антарктида. Тихий океан. Атлантичний океан. Індійський океан. Північний Льодовитий океан. Південний океан.

8. Фізико-географічний огляд частин світу та материків. Європа. Азія. Африка. Америка. Північна Америка. Південна Америка. Австралія. Антарктида. Тихий океан. Атлантичний океан. Індійський океан. Північний Льодовитий океан. Південний океан.

Географія України

А. Фізична географія України

1. Географічне положення. Предмет фізичної географії України. Оцінка вигідності фізико-географічного положення України. Географічне положення. Кордон. Дослідження території України. Джерела географічної інформації.

2. Рельєф, геологічна будова і корисні копалини. Основні риси рельєфу: низовини, височини, гори. Тектонічна будова і тектонічні структури. Особливості геологічної будови території України. Геоморфологічна будова і основні форми рельєфу. Закономірності поширення, характеристика і господарська оцінка надр України. Паливні корисні копалини. Рудні корисні копалини. Нерудні корисні копалини.

3. Клімат і кліматичні ресурси. Основні кліматотворні чинники. Загальні риси клімату. Типи повітряних мас. Розподіл температур повітря і опадів на території України. Основні кліматичні показники. Несприятливі погодні явища та їх наслідки. Енергетичні кліматичні ресурси. Прогноз погоди.

4. Внутрішні води. Загальні гідрографічні особливості території України. Гідрологічний і гідрохімічний режими, флора і фауна. Поверхневі води, особливості їх формування й розподілу. Основні річки, річкові басейни. Канали. Озера і водосховища. Підземні води. Болота, їх типи і поширення.

Водний баланс і водні ресурси України, способи їх раціонального використання і охорони.

5. Ґрунтовий покрив, земельні ресурси. Умови ґрунтоутворення. Основні генетичні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Карта ґрунтів. Господарське використання ґрунтів. Земельні ресурси. Охорона земельних ресурсів.

6. Рослинність і тваринний світ. Різноманітність видового складу, закономірності поширення рослинності. Рослинні компоненти лісів, степів, луків, боліт. Різноманітність видового складу тварин. Фауністичні комплекси лісової, лісостепової, степової зон, Українських Карпат, Кримських гір. Несприятливі фізико-географічні процеси і явища.

7. Природні комплекси і фізико-географічне районування. Умови розвитку і характерні риси природних комплексів. Розвиток ландшафтів України в антропогені. Зміни ландшафтів України за історичний час. Класифікація ландшафтів. Фізико-географічне районування України, його наукове і практичне значення. Природно-господарська характеристика природних зон України. Зона мішаних хвойно-широколистяних лісів. Лісостепова зона. Степова зона. Українські Карпати. Кримські гори. Природні комплекси морів, що омивають Україну, проблеми використання і охорони їхніх вод. Чорне море. Азовське море.

Б. Економічна і соціальна географія України

1. Економіко- і політико-географічне положення України. Економіко-географічне положення і його господарська оцінка. Сучасний адміністративний поділ. Геополітичні аспекти взаємодії з іншими державами.

2. Населення і трудові ресурси. Територіальні відмінності і чинники розміщення і густоти населення. Природні і екологічні умови життя населення та їхній вплив на основні показники його розміщення. Природний рух населення. Вікова і статева структура. Погіршення демографічної ситуації та шляхи розв'язання цієї проблеми. Типи міських поселень. Функції міст і міські агломерації. Сільське розселення та його територіальні відмінності. Демографічні проблеми сільського населення України, шляхи їх вирішення. Трудові ресурси та їх розподіл за галузями господарства в регіонах. Раціональне використання трудових ресурсів. Безробіття і його географічні аспекти.

3. Формування господарського комплексу України та його структура. Поняття про господарство і національний господарський комплекс. Історія формування господарського комплексу. Основні риси галузевої структури господарства. Сучасні проблеми розвитку та територіальні організації.

4. Промисловість. Загальна характеристика і розміщення промисловості. Галузева структура, спеціалізація і основні міжгалузеві комплекси. Сучасні проблеми і перспективи розвитку та розміщення промисловості. Паливно-енергетичний комплекс. Структура, місце і роль у господарському комплексі. Вугільна промисловість. Райони добування і використання вугілля. Проблеми і перспективи дальшого розвитку. Нафтова і газова промисловість. Основні райони

нафто- і газо-видобутку. Перспективи розвитку нафтової та газової промисловості. Електроенергетика, її структура, розвиток і розміщення основних типів електростанцій. Екологічні проблеми розвитку паливно-енергетичного комплексу. Металургійний комплекс. Структура, місце і роль у господарстві. Чинники розвитку і розміщення. Сировинна база та її розміщення. Проблеми і перспективи розвитку металургійного комплексу. Хімічний комплекс. Значення, місце і роль комплексу. Сировинна база. Галузева структура хімічної промисловості. Географія окремих галузей хімічної промисловості. Проблеми і перспективи розвитку. Лісопромисловий комплекс. Структура і значення. Лісове господарство (лісозаготівельна промисловість). Деревообробна промисловість. Целюлозно-паперова промисловість. Лісохімічна і гідролізна промисловість. Проблеми і перспективи розвитку лісопромислового комплексу. Будівельний комплекс. Структура і значення. Чинники розвитку і розміщення. Сировинний комплекс.

5. Раціональне використання природних умов і природних ресурсів та їх охорона. Вплив господарської діяльності на природні умови і природні ресурси. Гоекоситуація в Україні. Види впливу на довкілля. Раціональне використання та охорона природних умов і природних ресурсів. Мінерально-сировинні ресурси. Кліматичні ресурси. Проблеми охорони природних систем Чорного та Азовського морів і водних ресурсів. Земельні ресурси та їх використання. Біотичні ресурси, їх раціональне використання та охорона. Рекреаційні ресурси. Природно-охоронні комплекси.

III Економічна і соціальна географія світу

1. Сучасна політична карта світу. Етапи формування політичної карти світу. Типологія країн. Показники, що визначають рівень економічного розвитку країн. Форми правління й адміністративно-територіального устрою країн. Сучасна політична карта. Європа. Азія. Африка. Америка.

2. Географія світових природних ресурсів. Світові природні ресурси. Географія світових природних ресурсів. Мінеральні ресурси. Земельні ресурси. Лісові ресурси. Водні ресурси. Природні ресурси Світового океану. Ресурсозабезпеченість.

3. Географія промисловості світу. Структура промисловості. Світова паливно-енергетична система. Географія вугільної промисловості. Географія нафтової промисловості. Географія газової промисловості. Електроенергетика світу. Чорна металургія та основні райони її розвитку і розміщення. Кольорова металургія та основні райони її розвитку і розміщення. Машинобудування, його структура та географія основних галузей. Хімічна промисловість.

4. Глобальні проблеми людства. Виникнення глобальних проблем людства. Найважливіші проблеми сучасності. Демографічна проблема. Екологічна проблема. Енергетична проблема. Продовольча проблема. Проблема війни і миру. Проблема освоєння ресурсів океану та способи їх вирішення.

IV СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Галата С. Якою є історія у школі, такою буде й географія країни / С. Галата // Освіта України. – К.: Педагогічна преса, 2014. - №38. – С. 10
2. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб./ [За ред. Я. Олійника, І. Смирнова]. – К.: Знання, 2011. – 640 с.
3. Геффернем М. Значення Європи: географія та геополітика / М. Геффернем [Пер. з англ.]. – К: Дух і Літера, 2011. - 464 с.
4. Гілецький Й. Географія України (Фізична географія з основами загального землезнавства): Підручн. для 8 класу. / Й. Гілецький. – Львів: ВНТЛ-Класика, 2012, – 160 с.
5. Гольцов А. Геополітика та політична географія: підруч./ Гольцов А. – К.: ЦУЛ, 2012. – 416 с.
6. Дахно І. Економічна географія зарубіжних країн: навч. посіб. / І. Дахно. – К.: ЦУЛ, 2014. - 320с.
7. Дітчук І. Географія України: навч. посібник / Дітчук І., Заставецька О., Ткач Д. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 132 с.
8. Масляк П. Географія України: підруч. для 8 – 9 кл. / Масляк П., Шищенко П. – К.: Зодіак- ЕКО, 2004. – 432 с.
9. Топузов О. Економічна і соціальна географія світу. 10 клас. Профільний рівень / О. Топузов, Т. Назаренко, Л. Тищенко. - К. : Педагогічна думка, 2010. - 302 с.
10. Шищенко П. Фізична географія України: Підруч. для 8 кл. / Шищенко П., Муніч Н. – К. – Освіта, 2011. – 240 с.